

Liikennöintisuunnitelman hyväksyminen vuosille 2023-2024

2/08.01.00.00/2023 [Liikennöintisuunnitelma vuosille 2023-2024]

Hallitus 24.01.2023 § 2

Esittelijä: Toimitusjohtaja Mika Nykänen
Valmistelijat: Tulosalueen johtaja Johanna Wallin, p. 050 337 5685;
yksikön päällikkö Aleksi Manninen, p. 040 161 2173; sekä
joukkoliikennesuunnittelija Miska Peura, p. 040 1768 660

Johdanto

Vuosittain laadittavaan liikennöintisuunnitelmaan sisältyvät keskeisimmät toteutettavat reitti- ja palvelutasomuutokset seuraavan ajovuoden aikana. Liikennöintisuunnitelma on voimassa tulevan kesäliikenteen alusta seuraavan vuoden talviliikenteen loppuun.

Suunnitelma on laadittu HSL:n suunnitteluyksikössä yhteistyössä kuntien joukkoliikenneasiantuntijoiden ja koulutoimien kanssa. HSL:n perussopimuksen mukaisesti hallitus voi päättää liikennöintisuunnitelmasta ilman kuntien lausuntoja.

Liikennöintisuunnitelmasta aiheutuvat liikennöintikustannusten muutokset pohjautuvat yhtymäkokouksen 29.11.2022 § 16 hyväksymään HSL:n toiminta- ja taloussuunnitelmaan vuosille 2023–2025.

Kytkeä HSL:n strategiaan

HSL:n strategiassa tavoitellaan matkustajamäärien kasvattamista, kustannustehokkaampaa joukkoliikennettä ja joukkoliikenteen päästöjen vähentämistä. Liikennöintisuunnitelma vastaa osaltaan strategisten tavoitteiden saavuttamiseen toimeenpanemalla jo aiemmin päätettyjä muutoksia.

Esimerkiksi Raide-Jokerilla ja siihen kytkeytyvällä Tapiola-Leppävaara-linjastosuunnitelmalla tavoitellaan entistä paremmin matkustajien tarpeita vastaavaa kustannustehokasta joukkoliikennejärjestelmää, jolla mahdollistetaan matkustajamäärien kasvattaminen tulevaisuudessa. Siirtymä raiteille tukee myös päästövähennystavoitteen saavuttamista. Uusilla runkolinjoilla puolestaan tavoitellaan kustannustehokkuutta ja uusia matkustajia. Sähköllä kulkevat runkolinjat tukevat osaltaan myös päästövähennystavoitteiden saavuttamista.

Tarjonnan suuntaaminen

Liikennöintisuunnitelmassa esitettyjen muutosten lisäksi vuoden 2023 aikana tullaan tekemään liikennetarjonnan suuntaamista vastaamaan paremmin asiakkaiden muuttuneita liikkumisen tarpeita. Tavoitteena tarjonnan suuntaamisella on parantaa liikennepalvelun kustannustehokkuutta. Liikennetarjonnan muutokset suunnitellaan erikseen alueellisen markkinaymmärryksen ja asiakastarpeen perusteella.

Yhtymäkokouksen 29.11.2022 päätös palauttaa vuoden 2022 kuntaosuutta Helsingille pienensi osaltaan HSL:n taloudellista pelivaraa myös tuleville vuosille. Tämä puolestaan lisää entisestään painetta hakea kustannustehokkaita ratkaisuja liikennöinnissä.

Merkittävimmät liikennöintimuutokset

Lähijuna- ja metrolienteeseen ei ole suunnitteilla merkittäviä muutoksia. Lähijunaliikenteessä Espoon kaupunkiradan rakentaminen sekä Tikkurilan vaihdetyöt aiheuttavat liikennöintisuunnitelmakaudella poikkeuksia liikennöintiin.

Suomenlinnan lautan liikenteeseen ei ole suunnitteilla muutoksia.

Raitioliikenteessä merkittävimmät muutokset liittyvät valmistuvien uusien rataosuuksien käyttöönottoon. Muutokset tapahtuvat rakennustöiden valmistuttua arviolta syksyllä 2023. Jätkäsaarella otetaan käyttöön uusi Melkinlaiturin silmukka, jolloin linjan 8 reitti voidaan jatkaa Tahitinkadulle asti. Muutos tuo lisätarjontaa rakentuvalle asuinalueelle. Pasilassa otetaan käyttöön Asemapäällikönkadun kaksisuuntainen rataosuus, jolloin linjat 7 ja 9 alkavat liikennöidä molempiin suuntiin Asemapäällikönkatua. Samassa yhteydessä linjan 2 päätepysäkki siirtyy Pasilan asemalta Messukeskukselle. Uusi yöraitiolinja 9N korvaa bussilinjan 23N tarjoten viikonloppuöisin yhteyden Helsingin keskustasta päiväsaikaankin raitioliikenteellä palveltaville alueille Jätkäsaareen, Kallioon, Pasilaan ja Ilmalaan.

Raitiolinjan 7 reitti jatketaan Pasilasta Meilahden sairaalan päätepysäkille. Linjan 7 muutos oli tarkoitus toteuttaa jo syksyllä 2022, mutta Meilahden päätepysäkki tarvittiin väliaikaisesti linjan 3 käyttöön ja linjan 3 Kuusitien päätepysäkki linjan 10 käyttöön Korppaanmäentien työmaan takia. Raitioliikenteen muutokset selkeyttävät linjastoa ja parantavat raitioliikenteen houkuttelevuutta ja mahdollistavat matkustajamäärien kasvattamisen.

Raide-Jokeri-pikaraitiotien rakennustyöt ovat valmistumassa siten, että pikaraitiotie 550:n liikennöinti voi olla mahdollista aloittaa syksyn 2023 aikana, mikäli vaunuja ja kuljettajia on riittävästi ja koeajot onnistuvat. Liikennöinnin alkuvaiheessa pikaraitiotien liikennettä varaudutaan täydentämään runkobussilinjalla 550X reitillä Itäkeskus–Keilaniemi, koska pikaraitiolinjaa 550 joudutaan alkuvaiheessa liikennöimään harvennetulla vuorovälillä. Raide-Jokerin odotetaan tuovan merkittävästi lisää matkustajia joukkoliikenteeseen ja osaltaan tukevan strategista tavoitetta matkustajamäärien kasvattamisesta.

Bussiliikenteen muutokset liittyvät pääosin runkolinjojen 520 ja 530 käyttöönottoon sekä Tapiolan ja Leppävaaran linjastosuunnitelman mukaisten muutosten toteuttamiseen. Lisäksi Laajasalossa toteutetaan linjastomuutoksia, jotka liittyvät Kruunusiltojen raitiotien rakentamisen aiheuttamiin järjestelyihin sekä alueen rakentamisen etenemiseen ja asukasmäärän kasvuun. Laajasalon bussiliikenteen muutokset pohjautuvat HSL:n hallituksen 13.9.2022 (§ 89) hyväksymään Laajasalon linjastosuunnitelmaan, jossa kuvatuista muutoksista osa on mahdollista toteuttaa jo ennen raitiotien käyttöönottoa. Laajasalon linjastosuunnitelmalla on tavoiteltu kustannustehokasta ja matkustajien tarpeita vastaavaa linjastoa.

Lisäksi eri puolilla HSL-aluetta toteutetaan pienempiä muutoksia yksittäisille bussilinjoille muun muassa uusien kääntöpaikkojen ja pysäkkijärjestelyiden valmistuessa sekä koulumatkayhteystarpeiden takia. Vantaan kaupungin aloitteesta kokeillaan uutta kesä- ja syysviikonloppuisin kulkevaa bussiyhteyttä Tikkurilan ja Kuusijärven ulkoilualueen välillä. Siuntion bussiliikenne siirtyy HSL:n hankkimaksi ja suunnittelemaiseksi ja HSL:n tilaaman liikenteen liikennöinti alkaa syysliikenteen käynnistyessä.

Runkolinjat 520 ja 530

Syysliikenteen alkaessa aloitetaan liikennöinti runkolinjoilla 520 Matinkylä (M)–Suurpelto–Leppävaara–Myyrmäki–Martinlaakso ja 530 Matinkylä (M)–Finnoo (M)–Espoon keskus–Myyrmäki. HSL:n hallitus hyväksyi runkolinjojen 520 ja 530 perustamisen osana Hämeenlinnanväylän ja Vihdintien linjastosuunnitelmaa 24.3.2020 (§ 35) sekä hyväksyi tarkennuksia linjan 520 liikennöintiin Tapiolan ja

Leppävaaran linjastosuunnitelmassa 8.2.2022 (§ 13). Lisäksi HSL:n toimitusjohtajan päätöksellä on 22.12.2021 tarkennettu runkolinjan 520 Matinkylän päätepysäkin sijaintia (§ 107). HSL:n hallitus on päättänyt runkolinjan 530 perustamiseen liittyvistä muutoksista Etelä- ja Keski-Espoon muuhun bussilinjastoon hyväksyessään Länsimetron jatkeen linjastosuunnitelman 25.5.2021 (§ 57). Runkolinjojen liikennöinnin alkaessa joidenkin niiden kanssa päällekkäisten linjojen liikennöinti lakkaa ja joidenkin linjojen reitit muuttuvat.

Uudet sähköbusseilla ajettavat runkolinjat vastaavat päästövähennystavoitteisiin. HSL:n tekemien linjakohtaisten kannattavuustarkastelujen perusteella runkolinjat myös houkuttelevat enemmän matkustajia ja ovat muuta bussiliikennettä kustannustehokkaampia.

Tapiolan ja Leppävaaran linjastosuunnitelman mukaiset muutokset

Syysliikenteen alkaessa toteutetaan HSL:n hallituksen 8.2.2022 (§ 13) hyväksymän Tapiolan ja Leppävaaran linjastosuunnitelman mukaiset muutokset. Useat bussiliikenteen muutokset liittyvät pikaraitiotie 550:n käyttöönottoon. Osana muutostyötä lisätään yhteyksiä Tapiolan urheilupuiston alueelle, toteutetaan nopea bussiyhteys Tapiolan ja Leppävaaran välille sekä luodaan uusi vaihdoton bussiyhteys Mankkaalta Matinkylään.

Tapiolan ja Leppävaaran linjastosuunnitelman tavoitteena oli luoda paremmin matkustajien tarpeita vastaava linjasto niin, että bussiliikenteen kustannustaso kuitenkin säilyi ennallaan. Linjastosuunnitelma vastaa siis strategisiin tavoitteisiin parantaa joukkoliikenteen kustannustehokkuutta ja lisätä matkustajamääriä.

Merkittävimmät poikkeusjärjestelyt

Liikenteen poikkeusjärjestelyt on suunniteltu mahdollisimman kustannustehokkaasti ja niin, että ne aiheuttaisivat mahdollisimman vähän haittaa matkustajille.

Espoon kaupunkiradan rakentaminen aiheuttaa Rantaradan lähijunaliikenteeseen useita viikonloppukatkoja vuosina 2023–2024. Katkojen aikana junaliikenne Leppävaarasta Kauklahteen, Kirkkonummelle ja Siuntioon korvataan busseilla. Tikkurilan vaihdetyöt aiheuttavat poikkeusjärjestelyitä I-, P- ja K-junien liikennöintiin vuonna 2023 kevästä syksyyn. Poikkeusjärjestelyjen aikana junaliikennettä joudutaan harventamaan. Myös metrolienteessä työmaat voivat aiheuttaa poikkeuksia liikennöintiin, näiden tarkempi ajankohta ja toteutustapa eivät vielä ole selvillä.

Raitioliikenteessä Mannerheimintien perusparannustyömaa aiheuttaa poikkeusjärjestelyitä kevästä 2023 alkaen arviolta vuoden 2025 loppuun asti. Ensimmäisessä vaiheessa linjat 4 ja 10 siirtyvät Arkadiankadun ja Runeberginkadun kautta kulkevalle poikkeusreitille Lasipalatsin ja Oopperan välillä. Mannerheimintien työmaa voi aiheuttaa myös muita poikkeusjärjestelyjä, jotka tarkentuvat kevään aikana. Kalasatama–Pasila-raitiotien rakentaminen aiheuttaa poikkeusjärjestelyitä Käpylän ja Pasilan raitioliikenteeseen kevästä syksyyn. Raitioliikenne Mäkelänkatua Käpylään ja Pasilaan sekä raitioliikenne Itä-Pasilassa estyvät, jolloin linjat 1, 2, 7 ja 9 ajavat poikkeaville päätepysäkeille. Yhteys Mäkelänkadulta Pasilaan korvataan bussiliikenteellä.

Mannerheimintien perusparannustyömaa vaikuttaa myös bussiliikenteeseen kevästä 2023 alkaen, jolloin osa Mannerheimintien bussiliikenteestä siirtyy Runeberginkadun ja Topeliuksenkadun kautta kulkevalle poikkeusreitille. Kruunusilltojen raitiotien rakennustyöt siirtävät busseja poikkeusreiteille Hakaniemessä ja Laajasalossa. Herttoniemen ja Laajasalon alueella on käynnissä tai alkamassa myös muita

bussiliikenteen sujuvuuteen vaikuttavia työmaita muun muassa Linnanrakentajantiellä ja Laajasalontielle.

Hallintosäännön 9 §:n kohdan 23 mukaan hallitus päättää joukkoliikenteen liikennöintisuunnitelmasta.

Ehdotus

Hallitus päättää

a) hyväksyä liikennöintisuunnitelman vuosille 2023–2024 ohjeellisena noudatettavaksi; sekä

b) valtuuttaa toimitusjohtajan tekemään liikennöintisuunnitelmaan vähäisiä muutoksia.

Käsittely

Jäsen Sirpa Kauppinen saapui asian käsittelyn aikana ennen päätöksentekoa.

Päätös

Hallitus päätti hyväksyä ehdotuksen yksimielisesti.

Liitteet

Liikennöintisuunnitelma vuosille 2023–2024